

Διαταραχή Φάσματος Αυτισμού

Ευδοκία Ταγκούλη

Ψυχίατρος Παιδιού και Εφήβου – Συστημική Ψυχοθεραπεύτρια Οικογένειας

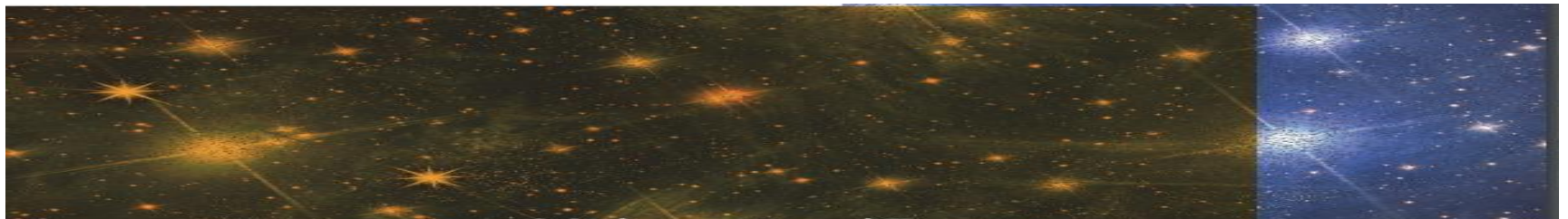
Διευθύντρια ΕΣΥ

Υπεύθυνη του Ειδικού Ιατρείου Διαταραχών Φάσματος Αυτισμού

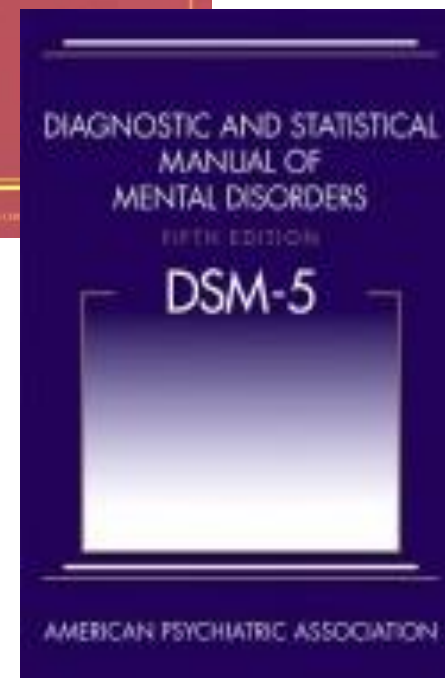
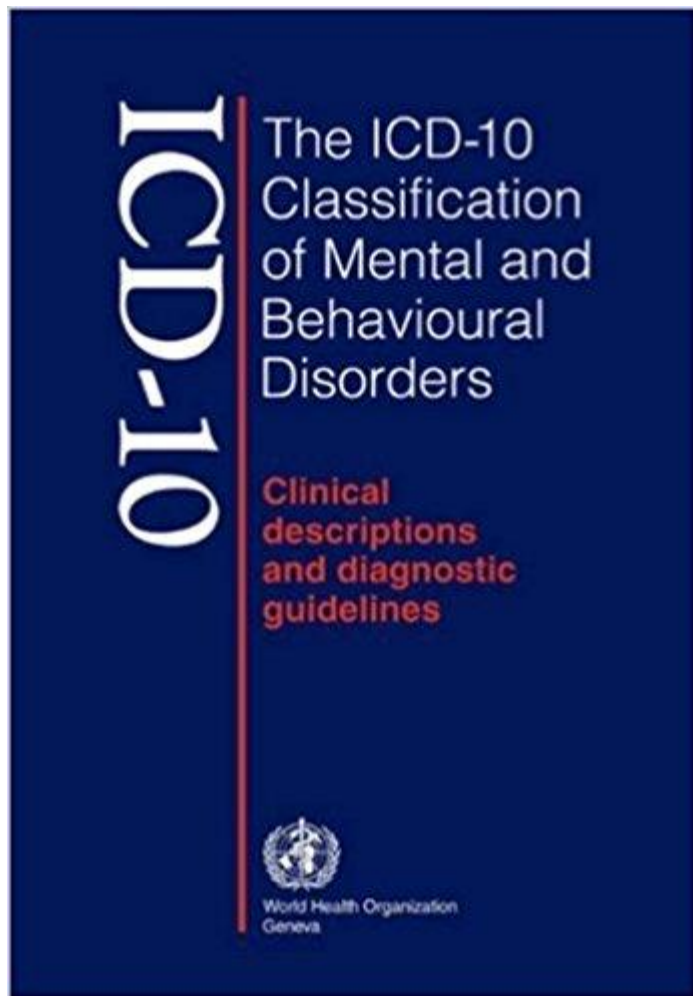
Παιδοψυχιατρική κλινική ΕΚΠΑ

Νοσοκομείο Παιδων «Η Αγία Σοφία»

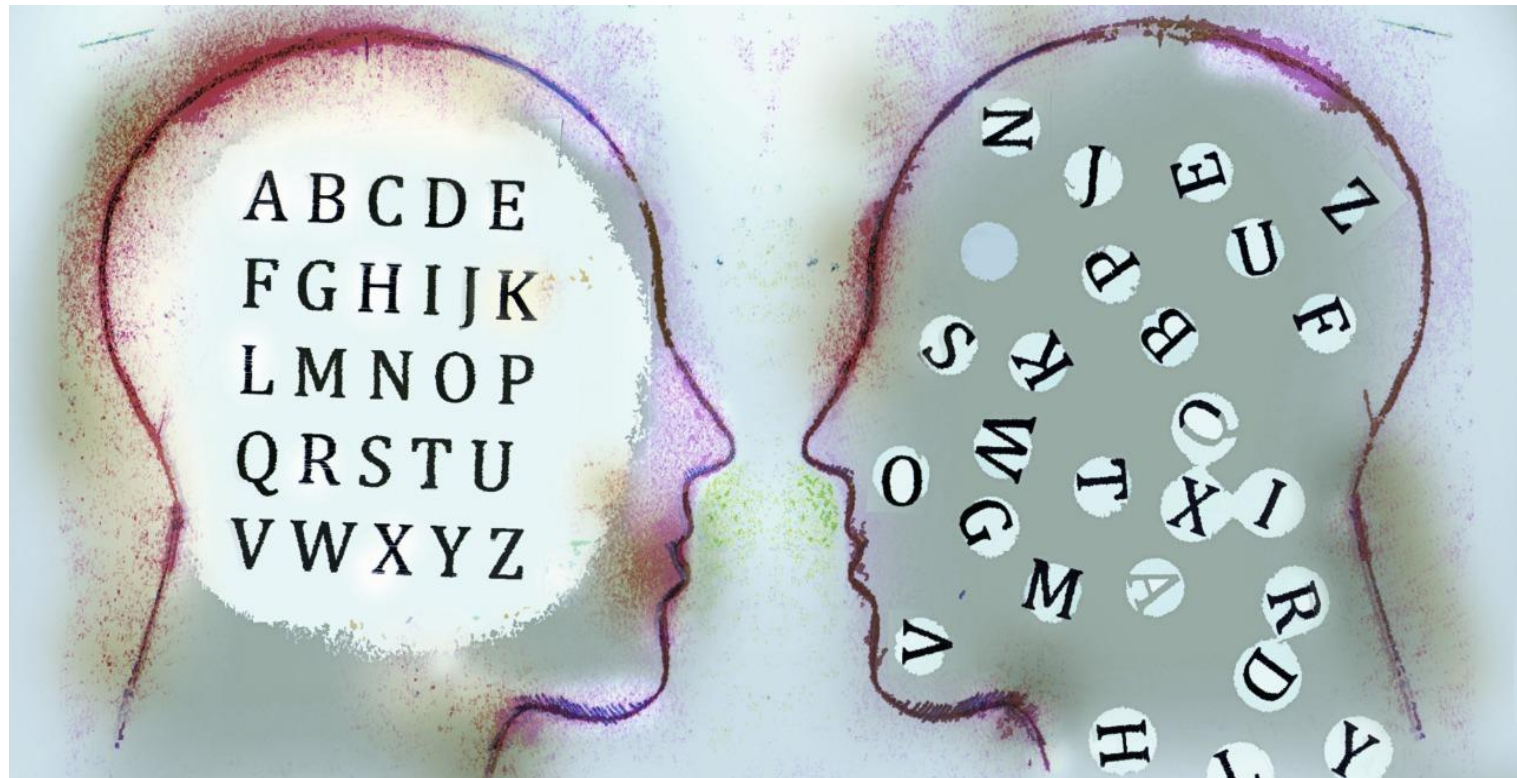
13-2-2024

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ

ΝΕΥΡΟΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

ΝΕΥΡΟΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

I

- Υποδηλώνουν καθυστερήσεις ή αποκλίσεις στη συμπεριφορά και την ψυχολογική λειτουργία που οφείλονται σε καθυστερήσεις ή αποκλίσεις στην ανάπτυξη του εγκεφάλου.
- Είναι πολύ διαφορετικές ως προς τα κλινικά τους χαρακτηριστικά, την αιτιολογία, την ανταπόκριση στη θεραπεία.
- Μπορεί να εκδηλώνονται με **συγκεκριμένη** επίπτωση στη μάθηση έως εκτεταμένες / συνολικές βλάβες των κοινωνικών δεξιοτήτων και της νοημοσύνης.
- Οι μεταβολές στην ανάπτυξη του εγκεφάλου επηρεάζονται από τον **χρόνο** κατά τον οποίο προκλήθηκε η βλάβη, η οποία μπορεί να συμβεί κατά τη διάρκεια της **εγκυμοσύνης**, την **περιγεννητική περίοδο**, τη **βρεφική** ή την **παιδική ηλικία**.

ΝΕΥΡΟΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

II

- Οι διαταραχές εκδηλώνονται νωρίς κατά την ανάπτυξη, συνήθως πριν από τη σχολική ηλικία.
- Περιλαμβάνουν ένα μεγάλο εύρος νευρολογικών και ψυχιατρικών καταστάσεων.
- Χαρακτηρίζονται από αναπτυξιακά ελλείμματα που οδηγούν σε δυσκολίες στην **προσωπική, κοινωνική, ακαδημαϊκή, επαγγελματική** λειτουργικότητα.
- Υπάρχει μία γενική τάση να μειώνεται με τον χρόνο η δυσλειτουργία που προκαλείται από τη διαταραχή, αν και η διαταραχή επιμένει στην ενήλικη ζωή.

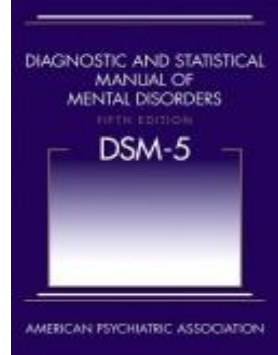
ΝΕΥΡΟΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

III

- Υπάρχει τάση για αλληλοεπικάλυψη των διαφόρων νευροαναπτυξιακών διαταραχών, παρόλο που μπορεί να είναι πολύ διαφορετικές μεταξύ τους.
- Υπάρχει σοβαρή γενετική επίδραση όσον αφορά την αιτιολογία και την κλινική έκφραση.
- Η επίδραση του περιβάλλοντος είναι σημαντική με ένα μεγάλο εύρος περιβαλλοντικών παραγόντων να παίζουν ρόλο στη νευροανάπτυξη (πχ χρήση από τη μητέρα κατά την κύηση: αλκοόλ, καπνού, τοξικών ουσιών - το χαμηλό βάρος γέννησης και η έκθεση του παιδιού σε περιβαλλοντική ρύπανση).
- Για τις περισσότερες νευροαναπτυξιακές διαταραχές υπάρχει μεγαλύτερη επικράτηση στους άρρενες.

ΝΕΥΡΟΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ DSM – 5

- **Νοητική αδυναμία**

- **Διαταραχές της επικοινωνίας:**

Διαταραχή της Γλωσσικής Έκφρασης

Φωνολογική Διαταραχή

Διαταραχή της Ροής της ομιλίας με έναρξη στην παιδική ηλικία (τραυλισμός)

Κοινωνική (πραγματιστική) διαταραχή της επικοινωνίας

Απροσδιόριστη διαταραχή της επικοινωνίας

- **Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος**

- **Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής / Υπερκινητικότητας**

Συνδυασμένος τύπος

Με προεξάρχοντα τον απρόσεκτο τύπο

Με προεξάρχοντα τον υπερκινητικό / παρορμητικό τύπο

- **Ειδική Μαθησιακή Διαταραχή**

Με διαταραχή της ανάγνωσης

Με διαταραχή της γραπτής έκφρασης

Με μαθηματική διαταραχή

- **Κινητικές Διαταραχές**

Αναπτυξιακή διαταραχή του Συντονισμού των κινήσεων

Διαταραχή Στερεοτυπικών κινήσεων

- **Διαταραχές Μυοσπασμάτων (τικ)**

- **Άλλες Νευροαναπτυξιακές Διαταραχές**

ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΣΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

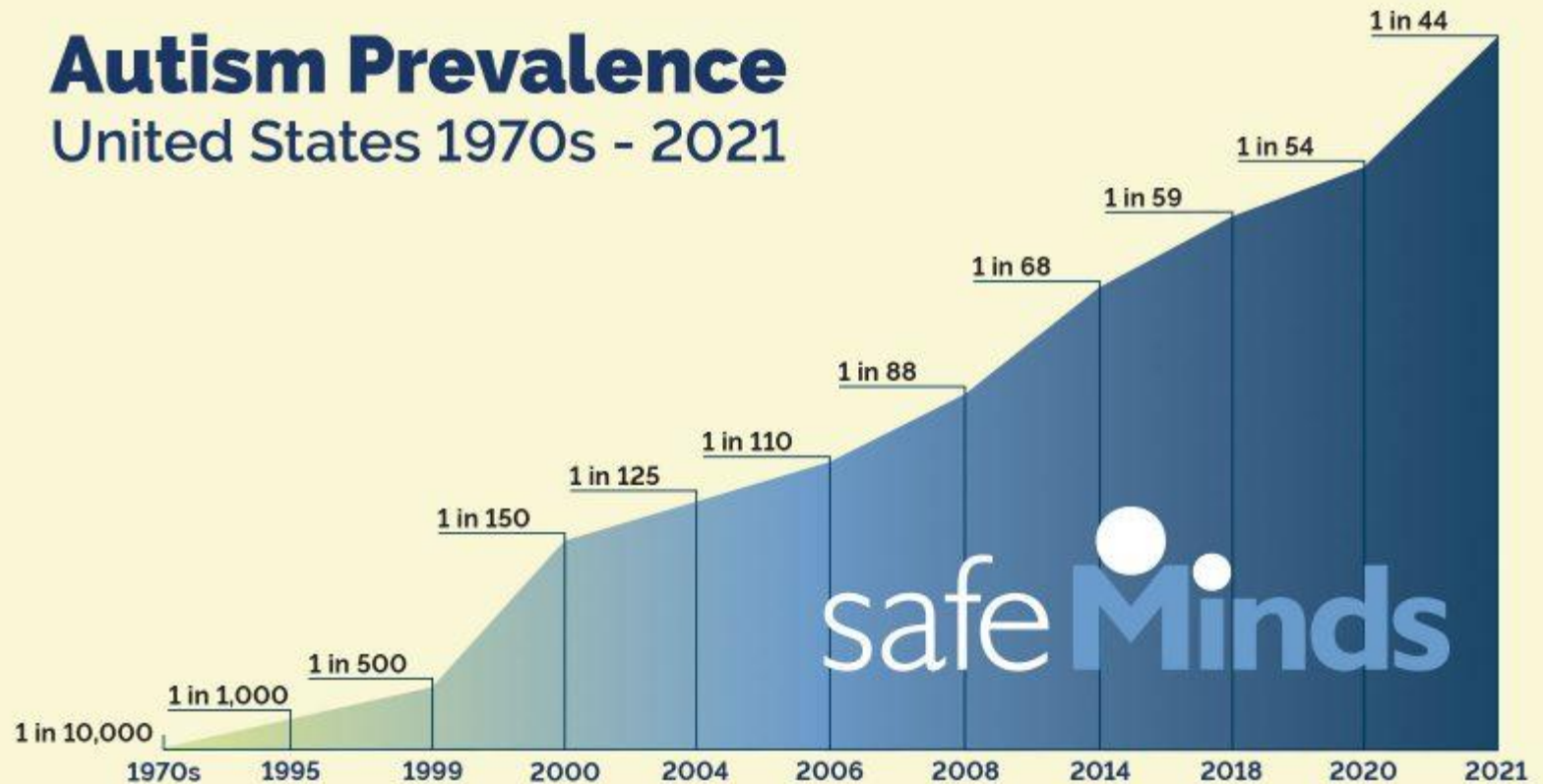

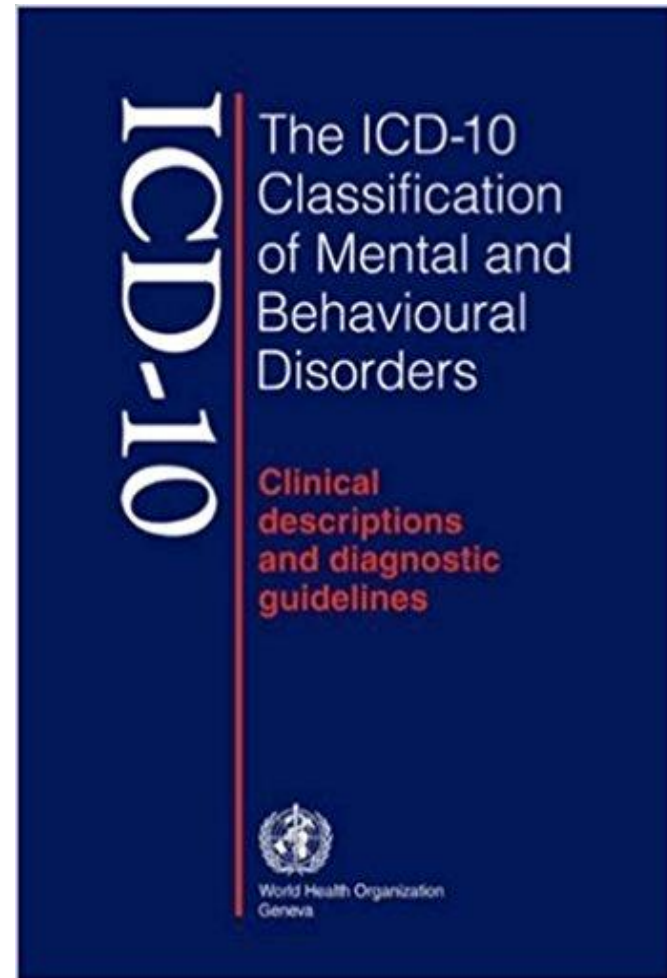

Community Report from the Autism and Developmental Disabilities Monitoring (ADDMM) Network

Autism Prevalence United States 1970s - 2021

ΟΡΙΣΜΟΙ

DSM V

ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

A. Επίμονα ελλείμματα στην **κοινωνική επικοινωνία** και την **κοινωνική αλληλεπίδραση** σε πολλαπλά πλαίσια όπως εκδηλώνεται από τα ακόλουθα, στην παρούσα φάση ή από το ιστορικό π.χ

1. Ελλείμματα στην **κοινωνικο-συναισθηματική αμοιβαιότητα**
2. Ελλείμματα στην **χρήση εξωλεκτικών επικοινωνιακών συμπεριφορών** για κοινωνική αλληλεπίδραση
3. Ελλείμματα στην **ανάπτυξη, διατήρηση και κατανόηση των σχέσεων**

B. Περιορισμένα, επαναληπτικά πρότυπα συμπεριφοράς, ενδιαφερόντων και δραστηριοτήτων όπως εκδηλώνονται με τουλάχιστον δύο από τα ακόλουθα, στην παρούσα φάση ή από το ιστορικό: π.χ

1. **Στερεότυπες ή επαναληπτικές** κινήσεις, χρήση αντικειμένων ή της ομιλούμενης γλώσσας
2. Επιμονή στην **ομοιομορφία, ανελαστική προσκόλληση** στις ρουτίνες, ή τελετουργικά πρότυπα λεκτικής ή μη λεκτικής συμπεριφοράς
3. Εξαιρετικά **περιορισμένα, καθορισμένα ενδιαφέροντα** τα οποία είναι ανώμαλα σε ένταση ή εστιασμό
4. **Υπέρ ή υποαντιδραστικότητα σε αισθητηριακά ερεθίσματα** ή ασύνηθες ενδιαφέρον για τις αισθητηριακά χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος

Καθορισμός αν συνυπάρχει:

Με ή χωρίς συνοδό **νοητικό έλλειμμα**

Με ή χωρίς συνοδό **γλωσσικό έλλειμμα**

Σχετίζεται με γνωστή **ιατρική ή γενετική διαταραχή ή περιβαντολλογικό παράγοντα**

Σχετίζεται με άλλη **νευροαναπτυξιακή, ψυχιατρική ή συμπεριφορική διαταραχή**

Με **κατατονία**

Προσδιορισμός της βαρύτητας:

3 επίπεδα

Ανάγκη για «**ιδιαίτερα ενισχυμένη υποστήριξη**», «**ενισχυμένη υποστήριξη**», «**υποστήριξη**»

ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ

➤ **ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΜΙΑ ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΝΟΥ**

(Frith U, Leslie A, Baron-Cohen 1985)

➤ **ΕΛΛΕΙΨΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ**

(Frith U, 1989)

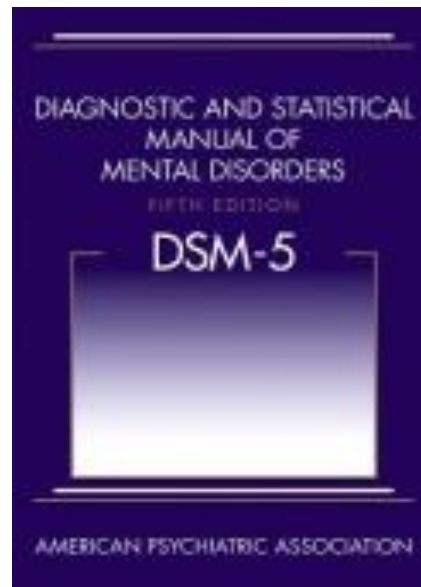
➤ **ΕΛΛΕΙΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ**

(Ozzonof, 1991)

**ΕΛΛΕΙΜΑΤΑ ΣΤΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ
IMPAIRED EMOTION REGULATION**

296.99 – F34.8

DISRUPTIVE MOOD DYSREGULATION DISORDER

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΤΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Οι κυριότερες από τις θεραπευτικές προσεγγίσεις που προτείνονται είναι:

1. ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ (Lovass,1987)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΕΑΣΣΗ

ΓΝΩΣΙΑΚΗ-ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ

2. ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΣΥΣΤΗΜΑ PECS (Picture Exchange Communication System) (Bondy και Frost το 1994)

ΝΟΗΜΑΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (γλωσσικό πρόγραμμα ΜΑΚΑΤΟΝ)

3. ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗΣ

ΟΜΑΔΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ SOCIAL STORIES (Carol Gray, 1994)

4. ΦΑΡΜΑΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Οι παρεμβάσεις πρέπει να παρακολουθούν την αναπτυξιακή πορεία του ατόμου από τη βρεφική μέχρι την ενήλικη ζωή και να συνεχίζονται σ' όλη τη διάρκεια της ζωής του ανάλογα με τις ανάγκες του.

Πρέπει να αναγνωρίζεται στους γονείς το δικαίωμα να συμμετέχουν ενεργά στην επιλογή της θεραπευτικής προσέγγισης για το παιδί τους...

Εφόσον εφαρμόζονται από νωρίς, συστηματικά και με συνέπεια, υπάρχουν δυνατότητες για βελτίωση της κατάστασης, σε ορισμένες μάλιστα περιπτώσεις πάρα πολύ σημαντική.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΟΝΕΩΝ

HOME-BASED BEHAVIORAL TREATMENT

Pivotal Response Treatment (PRT) *(Lynn & Koegel)*

Natural Language Paradigm (NLP) *(Laski)*

Early Start Denver Model (ESDM) *(Rogers & Dawson)*

Discrete Trial teaching (DTT) *(Smith)*

Reciprocal Imitation Training (RIT) *(Ingersoll)*

Enhanced Milieu Teaching (EMT) *(Kaiser)*

Joint Attention Training *(Kasari)*

Augmentative and Alternative Communication (AAC): PECS - Picture Exchange Communication System) *(Bondy & Frost)*

Πρόγραμμα Cygnet

Believe in children ΕΤΑΙΡΙΑ ΒΕΛΟΝΟΦΟΡΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Barnard's Yorkshire

Κατάσταση αυτιστικού φάσματος
Πρόγραμμα υποστήριξης γονέων

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ

Υπερευαίσθητοι σε ήχους, μυρωδιές, υφές

Δεν κατανοούν το χιούμορ, τον σαρκασμό (κυριολεκτική κατανόηση λόγου)

Απόλυτη σκέψη (άσπρο / μαύρο)

Φτωχό λεξιλόγιο

Δυσκολία στις κοινωνικές σχέσεις

Δυσκολία να δουλέψουν στην ομάδα,

Δυσκολία να μοιραστούν

Δυσκολία να δεχτούν τις αλλαγές

Δυσκολία να αποδεχτούν τα λάθη τους

Χρειάζονται πολύ χρόνο για να επεξεργαστούν τις πληροφορίες (να απαντήσουν σε ερωτήσεις)

Εμμονές, ρουτίνες, μιλούν ασταμάτητα για ότι τους ενδιαφέρει

Στερεοτυπικές συμπεριφορές

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ

Δυσκολία να ξεχωρίσουν το σημαντικό από το ασήμαντο

Δυσκολία στην γενίκευση γνώσεων και δεξιοτήτων

Αντίσταση στην αλλαγή

Αδυνατούν να χρησιμοποιήσουν και να κατανοήσουν την μη λεκτική επικοινωνία (χειρονομίες, τόνος φωνής)

Αδυναμία ενσυναίσθησης

Έλλειψη διάθεσης για επικοινωνία

Περιορισμένες δεξιότητες συζήτησης

Χαμηλό επίπεδο ανοχής

Συχνά παρουσιάζουν μη αποδεκτές συμπεριφορές

Προσκόλληση σε συγκεκριμένους κανόνες και ρουτίνες

Περιορισμένη φαντασία και δεξιότητες παιχνιδιού

Δυσκολία να παίξουν ομαδικό παιχνίδι

Χαμηλή αυτοεκτίμηση

ΠΡΟΤΕΡΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ

Επίμονοι και τελειομανείς

Μπορείς να τους εμπιστευτείς

Σέβονται και τηρούν τους κανόνες (όταν είναι ξεκάθαρα διατυπωμένοι)

Ανεπτυγμένο το αίσθημα της δικαιοσύνης

Ευθείς, ειλικρινείς, τίμιοι, δεν κρίνουν τους άλλους

Αθώοι, ενθουσιώδεις

Κάποιοι είναι εξαιρετικά έξυπνοι με ανεπτυγμένες κάποιες δεξιότητες

Έχουν πολλές εγκυκλοπαιδικές γνώσεις για τα θέματα που τους ενδιαφέρουν

Συχνά άριστοι σε επιστημονικούς τομείς όπως τα μαθηματικά, Η/Υ

Εξαιρετική οπτική μνήμη

Πολύ παρατηρητικοί

Ευχαριστώ